

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 107. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956848350336/facsimile.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

nomisk, socialt og kulturelt, og den indre norske Kulturkamp mellem Landsmaal og Rigsmaal betragtes af mange som den sande Norskheds retfærdige Opgør med de fordærvelige Følger af en uværdig Fortid.

Er Norge da blevet forfordelt under den lange Union med Danmark? Det er aldeles givet, at den første Tid var en sort Tid for Norge. Men der kan næppe være Tvivl om, at man paa dette Punkt let gaar hen og forveksler Aarsag og Virkning. Hvis Norge ikke i Forvejen havde været et Land i Nedgang, vilde Unionen ikke være blevet af Varighed. Hvis Norge ligesom Sverige havde haft en levedygtig Adel, vilde det ogsaa, ligesom dette Land, kunne have frigjort sig fra Danmark.

Sagen er den, at Norge i det 15. Aarhundrede stod paa saa svage Fødder, at dets Selvstændighed under alle Omstændigheder vilde have været problematisk. Vi ser i 1449 et Glimt af, hvad der kunde være sket, hvis Danmark ikke havde holdt fast ved Norge. Den svenske Konge Karl Knutson Bonde var allerede hyldet i Hamar. Norge i Union med Sverige allerede i 1449! Hvor langt større Chancer vilde Svenskerne ikke have haft for ganske at absorbere Norge. Den Tanke ligger ganske nær, at Forholdet kunde være blevet som mellem England og Skotland.

Medens det er givet, at Norge i den første Del af Unionstiden laa under for det danske Vælde, nærmere bestemt den danske Adel, saa var dette ikke Tilfældet efter Enevældens Indførelse, og navnlig ikke i det sidste Hundredeaar før 1814. Læser man moderne Historikere, f. Eks. Nordmanden Sverre Steen, der i det nyudkomne Værk, *Det norske Folks Liv og Historie*, har behandlet Perioden 1720-1770, saa faar man et alt andet end mørkt Billede af Forholdene i Norge. Ganske vist er der det alvorlige Ankepunkt mod Regeringen, at denne i for høj Grad favoriserede København frem for de norske Handelsbyer. Men der er hertil at sige, at det ikke var i sin Egenskab af dansk By, men i sin Egenskab af Fællesstatens Hovedstad, at København nød saa store Fortrin. Sammenlignet med Datidens danske Provinsbyer havde de norske Stæder

nærmest straalende Kaar, og der er ingen Tvivl om, at det økonomiske Liv i Norge førte en langt mere blomstrende Tilværelse end i Danmark. Dette skyldes naturligvis først og fremmest Konjunkturerne, men det kan ikke bebrejdes den dansk-norske Regering, at den ikke ivrigt støttede det norske Næringsliv efter Datidens merkantilistiske Princip.

Det maa indrømmes, at Regeringen ikke var nogen Ven af Datidens nationale Strømninger i Norge. Men den satte heller ikke Pris paa tilsvarende Bevægelser i Danmark. Regeringen var kosmopolitisk og havde — med Undtagelse af den Guldbergske Periode — grumme lidt Interesse for alt nationalt.

De nationalt vakte Kredse i Danmark forgudede Broderriget. For dem var Norge i mangt og meget et Ideal, som man med Beundring saa hen til. Medens den danske Bonde var sunket dybt i Afhængighed af Godsejerne, var den norske Bonde en fri Mand. Der kan næppe være Tvivl om, at dette Forhold blev en af de stærkeste Impulser til den Bondefrigørelse, som betød saa meget for Danmark. Medens det danske Samfund var gennemsyret af tysk Indflydelse, havde Norge tidlig en vaagen, paa én Gang nordisk og kosmopolitisk Borgerstand. Det er ikke noget Tilfælde, at den første Svale i det danske Sprogs Sommer kom flyvende fra Bergen.

Det er ikke nogen Overdrivelse, at Samtiden i mangt og meget betragtede Norge som Statens bedste og værdifuldeste Del. Oeh-lenschläger henlagde Skuepladsen for nogle af sine betydeligste Tragedier til Norge. Grundtvig gik i 1814 ind for en desperat Kamp mod hele Evropa for at kunne bevare Forbindelsen med Norge. Han frygtede for, at Danmark ikke alene vilde kunne fortsætte sin Eksistens som nordisk Land.

Alt hvad Datiden kaldte dansk var i Virkeligheden dansk-norsk. Uden Norge som nordisk Rygstød vilde Danmarks nationale Fornyelse maaske slet ikke have fundet Sted. Saa betydningsfuld var Kongeriget Norges Stilling inden for den dansk-norske Union. Alligevel bliver Norge i denne Foreningstid med et bittert Ord kaldt Dansketiden. Hvorfor vil Nordmændene ikke indse, at de ikke har